

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Uudenmaan kulttuuriympäristöjen suunnitelmallinen edistäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (valtuustolle)

Maakuntahallitus 29.11.2021 § 156
605/00.01.02.03/2021

Maakuntavaltuuston puheenjohtajat Mari Holopainen, Leena Luhtanen ja Seija Muurinen ovat jättäneet 25.5.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

“Monipuoliset ja kerrokselliset kulttuuriympäristöt ja -historia toimivat Uudenmaan alueen vahvuutena. Kartoitettujen arvokkaiden kulttuuriympäristöalueiden suunnitteluun ja hoitoon on toivottu ohjeistusta. Samoin inventointien seuraava vaihe ja niiden kattavuuden lisääminen on todettu ajankohtaiseksi muun muassa nuoremman rakennusperinnön osalta. Uudenmaan liitossa on tunnistettu selvitysten ja inventointien edistämisen tarpeellisuus ja työtä on osin aloitettu. Esitämme, että kulttuuriympäristöjen tunnistamista, huomiointia ja seuraavan vaiheen suunnitelmia edistetään yhteistyössä alueen asukkaiden, kuntien ja asiantuntijoiden ja tulevien valtuutettujen kanssa.”

Kyseessä on hallintosäännön 103 § mukainen valtuutettujen aloite, jonka maakuntavaltuusto on lähettänyt maakuntahallituksen valmisteltavaksi.

Aluesuunnittelun vastuualueen vastaus valtuustoaloitteeseen

Taustaa

Vastuu kulttuuriperinnön mukaan lukien ihmisen toiminnan tuloksena syntyneen kulttuuriympäristön vaalimisesta kuuluu perustuslain mukaan kaikille. Ympäristöministeriö ja Museovirasto ovat keskeisiä vastuuviranomaisia kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamisessa ja vaalimisessa. Ne vastaavat valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen inventointien laatimisesta. Ympäristöministeriö koordinoi kulttuuriympäristöjen hoidon ja käytön ohjaamista ELY-keskuksille ja Museovirasto alueellisille vastuumuseoille.

Kaavoitus luo perusedellytykset ympäristön rakentumiselle ja hoidolle. Kaavoituksen yhteydessä sovitetaan yhteen kulttuuriympäristöjen tavoitteita muiden tavoitteiden kanssa. Kulttuuriympäristöjen huomioon ottaminen koskee kaavatasoja maakuntakaavasta asemakaavoihin.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin sisältyy alueiden käytön suunnittelun tavoitteina muun muassa rakennetun ympäristön kauneuden ja kulttuuriarvojen vaaliminen (MRL 5 §). Kaavoitettaessa vaikutusten selvittäminen (MRL 9 §) tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin ottaen huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa (MRL 25§). Maakuntakaavaa koskevilla sisältövaatimuksissa (MRL 28§) edellytetään muun muassa, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Lisäksi on kulttuuriympäristöjä koskevaa erityislainsäädäntöä kuten rakennusperintölaki ja kirkkolaki.

Vastaus

Uudenmaan liitto on sitoutunut lakisääteisissä tehtävissään sekä muussa toiminnassaan kulttuuriympäristöjen ja -historian tunnistamiseen, huomioon ottamiseen ja vaalimiseen osana maakunnan aluesuunnittelua ja aluekehittämistä. Uudenmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on osoitettu Uudenmaan voimassa olevissa vaihemaakuntakaavoissa. Uusimaa-ohjelmassa on tuotu esille Uudenmaan arvokkaiden kulttuuriympäristöjen merkitys osana hyvää ja vetovoimaista ympäristöä.

Lausunnot ovat keskeinen keino toteuttaa maakuntakaavaa ja Uusimaa-ohjelmaa myös kulttuuriympäristöjen vaalimisen osalta. Lisäksi liitto osallistuu kuntien yksityiskohtaisempien kaavojen sekä kansallisten kulttuuriympäristöjä koskevien ohjelmien ja strategioiden valmisteluun tiiviissä yhteistyössä kuntien ja alueen muiden toimijoiden kanssa.

Uudenmaan liitossa tunnistetaan kulttuuriympäristöjen merkitys maakunnan vetovoimana ja voimavarana. MRL:n kokonaisuudistuksessa liitto on kiinnittänyt huomiota kulttuuriympäristöjen heikentyvään asemaan maakuntakaavassa. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että kulttuuriympäristöt ovat myös tulevaisuudessa tärkeä osa alueiden suunnittelua ja käyttöä, mikä tulee näkyä myös maakuntakaavassa. Lisäksi Uudenmaan monipuolisten kulttuuriympäristöjen tunnettavuuden lisääminen, vaaliminen sekä niiden merkityksen tunnistaminen on toimintaa, jota on tehty ja tehdään myös tulevaisuudessa laajassa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

Käytännön esimerkkinä liitto osallistui syyskuussa Euroopan kulttuuriympäristöpäiville 2021 järjestämällä webinaarin ”Kulmilla Kulmalle”, jonka monipuolisissa esityksissä käsiteltiin arkkitehtuuria ja rakennusperintöä kulttuurimatkailussa. Uusien maakunnallisten kulttuuriympäristöjen selvitysten ja inventointien tarvetta arvioidaan yhteistyössä alueen viranomaisten kanssa. Työn tuloksia tuodaan näkyväksi päätöksentekijöille liiton raportoinnissa ja niistä viestitään liiton nettisivuilla ja sosiaalisissa kanavissa.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto merkitsee saadun vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto merkitsee saadun vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntija Heli Vauhkonen